

PZON-participatie Zones - Regio's

Situering

Bij de hervorming van de eerstelijnszorg wordt op alle niveau's (zone, regio, Vlaanderen) uitgegaan van gebruikersparticipatie. Om het belangrijke uitgangspunt "PZON centraal" te realiseren is deze participatie absoluut noodzakelijk. Het is nochtans geen evidentie. PZON-vertegenwoordigers doen dit in zeer vele gevallen op vrijwillige basis, omdat de meeste organisaties van gebruikers, mantelzorgers en vrijwilligers georganiseerd zijn op Vlaams niveau en over een te beperkt kader beschikken om op alle niveau's aanwezig te zijn. De aanwezigheid van PZON-vertegenwoordigers in bestuurs- en overlegorganen is eerder beperkt. Vele organisaties zijn nauwelijks betrokken. Zonder degelijke logistieke, inhoudelijke en coördinerende ondersteuning blijft volwaardige PZON-participatie immers moeilijk haalbaar.

De regionale proefprojecten krijgen nu de mogelijkheid om te adviseren over de toekomstige opdrachten, werking en organisatie van de regionale zorgzones. Voor de PZON-geleding is dit de kans om advies te geven over de nood aan ondersteuning van hun participatie.

Deze nota is bedoeld om te komen tot een ruim gedragen voorstel vanuit de PZON-geleding en werd reeds afgepoetst en aangepast na consultatie van de PZON-vertegenwoordigers uit de regio.

PZON-participatie

Het veld van PZON-organisaties (gebruikers, patiënten, mantelzorgers, vrijwilligers, ...) is een lappendeken. De meeste organisaties werken over heel Vlaanderen. Voor enkele sectoren of doelgroepen is er ook een werking voor kleinere regio's. In de Kempen zijn het regionaal ouderenplatform, de patiëntenwerking van het netwerk GGZ, Allegria, verslavingskoepel, ... actief voor de ganse regio (4 eerstelijnszones). Andere organisaties zoals het Vlaams PatiëntenPlatform, organisaties die kwetsbare mensen verenigen, gehandicaptenorganisaties en vele andere geven aan niet tot op het niveau van de regio's een werking te kunnen uitbouwen en zeker niet de werking in elke ELZ te kunnen opvolgen.

Als Vlaanderen de PZON een volwaardige stem wil geven is er nood aan stroomlijning. Naast de ondersteuning van doelgroepverenigingen op Vlaams niveau zal ook de ondersteuning van samenspraak en afstemming tussen alle verenigingen van doelgroepen, mantelzorgers en vrijwilligers op regionaal niveau moeten vorm gegeven worden om actief als PZON-cluster volwaardig te kunnen aanwezig zijn in de nieuwe structuren.

Ondersteuning

De ervaring van het netwerk GGZ leert dat patiëntenparticipatie stap voor stap moet opgebouwd worden en dat het proces professioneel moet ondersteund worden om continuïteit te garanderen en ervaringskundigheid te bevorderen en te benutten. We stellen dan ook vast dat vrijwilligers uit die sector actiever en gericht participeren in de PZON-clusters van de ELZ's. Het VGPH (Vlaams Gebruikersplatform Personen met een Handicap) gaf organisaties van personen met een handicap een krachtige stem in het Regionaal Overleg Gehandicaptenzorg. VGPH (jaarbudget 600.000 € voor gans Vlaanderen) werd opgedoekt in 2016 met het perspectief van het te ontwikkelen eerstelijns-overleg. Ook mantelzorg- en vrijwilligersorganisaties zetten professionelen in om hun leden te ondersteunen en te vertegenwoordigen in het overleg. Deze voorbeelden tonen aan dat dankzij gerichte ondersteuning PZON-participatie zeer waardevol is, maar degelijke ondersteuning behoeft.

Idealiter verdient elke PZON-cluster in elke ELZ professionele ondersteuning. De werkingstoelagen van de ELZ's zijn echter ruim ontoereikend om dit te realiseren. Om de goede werking van een ELZ-PZON-cluster te garanderen zou 0,2 VTE (1 dag per week) vormingswerker ingezet moeten worden. De ELZ-ondersteuningsteams zijn onderbemand om dit in hun zeer ruime takenpakket op te nemen. De inzet van een vormingswerker in de zones is vooral gericht op de ondersteuning bij de inhoudelijke processen (beleidsplannen, acties, inbreng ervaringsdeskundigheid, ...).

Op het regionale niveau moet bovenop de inhoudelijke ondersteuning bij regionale thema's het globale participatieproces ondersteund worden. In eerste instantie moeten de bestaande regionale PZON-participatieinitiatieven ondersteund worden om meer en beter samen te werken en af te stemmen. Vervolgens moeten contacten gelegd worden met PZON-organisaties, die (nog) niet betrokken (kunnen) zijn. Zoals vermeld zijn er dat nog erg veel. Binnen die organisaties kunnen vrijwilligers gezocht, gevormd en gecoacht worden. Op die manier kan stap voor stap een regionaal netwerk uitgebouwd worden van PZON-vertegenwoordigers, zowel professionelen als vrijwilligers, die een volwaardige stem hebben in bestuursorganen, werkgroepen, ... in de ELZ's en op niveau van de regio. Uitwisseling in twee richtingen tussen PZON-vertegenwoordigers in de zones en in de regio enerzijds en de tussen de diverse organisaties en hun vertegenwoordigers anderzijds is

daarbij van groot belang. Dit structureel afstemmingsdebat tussen PZON-organisaties kan binnen het regionaal netwerk plaats vinden.

Mits voldoende ondersteuning kan een dergelijk netwerk uitgroeien tot een volwaardig regionaal PZON-platform, dat op termijn ook andere taken kan opnemen zoals een ombudsfunctie, ...

Om dit proces te doen slagen is professionele procesbegeleiding absoluut noodzakelijk. Ook het fungeren als draaischijf in de communicatie, het verspreiden van informatie, het organiseren van overleg en vorming vraagt personeelsinzet.

Om gelijkaardige processen op een coherente manier in alle regio's mogelijk te maken is Vlaamse coördinatie wenselijk. Dit betekent geenszins dat Vlaanderen de PZON-participatie centraal moet aansturen. Vlaanderen moet het raamwerk leveren dat mogelijk maakt dat PZON-participatie op een gestructureerde manier mogelijk is in alle zones en regio's en dat uitwisseling en afstemming tussen de niveau's kan gebeuren. Zones en regio's bepalen hun eigen agenda binnen een algemeen Vlaams kader.

Voorstel

PZON-vertegenwoordigers vragen dat bij het schrijven van regelgeving voor de werking van de regionale zorgzones wordt voorzien in de betoelaging van (minstens) 1 VTE procesbegeleider voor de logistieke en inhoudelijke ondersteuning van de PZON-participatie zoals hierboven beschreven.

PZON-vertegenwoordigers dringen ook aan op een gepaste betoelaging van de ELZ's, die mogelijk maakt dat ook binnen de zones de PZON-clusters volwaardig kunnen ondersteund worden.

Februari 2021

Paul Brijs, namens PZON-clusters regio Kempen
Brijs.vangestel@telenet.be